

Toplumsal Cinsiyete Dayalı Meslek Seçimlerine Yönelik Tutum Ölçeği Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması*

Hicran ÇETİN GÜNDÜZ, Yrd. Doç. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, hicrancetin@gmail.com

Sinem TARHAN, Yrd. Doç. Dr., Bartın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, tarhansinem@gmail.com

Zeynep KILIÇ, Uzm. Psikolojik Danışman, MEB, zynpklc06@gmail.com

Öz: Kadın ve erkekler ilgi, yetenek ve potansiyelleri doğrultusunda istedikleri meslek alanında çalışabilmelidirler. Oysa araştırmalar meslek seçimlerinin toplumsal cinsiyet kalıp yargılarından, kadın ve erkeğe atfedilen geleneksel rollerden etkilendiğini göstermektedir. Bu çalışmada ilkökul dördüncü sınıf öğrencileri için "Toplumsal Cinsiyete Dayalı Meslek Seçimlerine Yönelik Tutum Ölçeği (TCDMSYTÖ)"nin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada 628 öğrenciye ulaşılmış, eksik formlar çıkarıldıktan sonra, 225 kız (%49.8) ve 227 erkek (%50.2) olmak üzere ilkökul dördüncü sınıfta okuyan toplam 452 öğrencinin formları değerlendirilmiştir. Ölçek geliştirme sürecinde açılımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri kullanılmıştır. Tutum ölçeği dokuz maddeden oluşmaktadır ve iki faktörlü bir yapıya sahiptir. Faktörlerin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı birinci faktör için .71 ikinci faktör için .69 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin iyilik uyum değerleri yeterli düzeyde bulunmuştur (x^2/sd : 2.97, RMR= 0.028, GFI=0.96, AGFI= 0.94, CFI=0.96, RMSEA=0.07). Bulgular TCDMSYT ölçeğinin geçerli ve güvenilir olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal cinsiyet, Meslek seçimi, Tutum ölçeği, Cinsiyet eşitliği

Attitude Towards Gender-Based Career Choices Scale Validity and Reliability Study

Abstract: Females and males should work in a job that they want according to their interest, talents and potentials. However, studies show that career choices are affected by gender role stereotypes and traditional roles that were attributed to males and females. In this study, it is aimed to develop an "Attitude Towards Gender-Based Career Choices Scale (ATGCCS)" for 4th grade primary school children. For the beginning, 628 students have been reached and then missing data were excluded. After the missing data were excluded, there were 452 (225 girls (%49.8) and 227 boys (%50.2) 4th grade primary school students' data to analyze. In the scale development process, exploratory and confirmatory factor analyses have been used. The attitude scale is consisted of 9 items with two factors. The Cronbach's alpha coefficients of factors are found as .71 for the first factor and .69 for the second factor. The Goodness of fit statistics were sufficient for the scale (x^2/df : 2.97, RMR= 0.028, GFI=0.96, AGFI= 0.94, CFI=0.96, RMSEA=0.066). Findings indicated that the ATGCCS is valid and reliable.

Key Words: Gender, Career choice, attitude scale, gender equality

* Bu çalışma, "Demokratik Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi Hibe Programı" çerçevesinde Uçan Süpürge Kadın İletişim ve Araştırma Derneğinin "Benim Madame Curie'm" projesi kapsamında gerçekleştirilmiştir.

1. GİRİŞ

Toplumsal cinsiyet terimini sosyoloji alan yazınında ilk kez kullanan Ann Oakley'e (1972) göre 'cinsiyet' (sex) biyolojik olarak erkek ile kadın arasındaki ayırımı belirtmekte, 'toplumsal cinsiyet' (gender) ise erkeklik ile kadınlık arasındaki biyolojik farklılıklara paralel ve toplumsal bakımdan eşitsiz bölünmeye işaret etmektedir (Akt. Marshall, 1999). Diğer bir tanımla toplumsal cinsiyet; sosyal olarak belirlenmiş rolleri, davranışları, etkinlikleri, kadın ve erkek için toplum tarafından uygun olarak görülen nitelikleri belirtmektedir (World Health Organisation, 2014). Çocuklar, toplum tarafından kız ya da erkek olarak etiketlenmelerin ardından, cinsiyetin kültürel anlamlarını diğer bir ifade ile toplumsal cinsiyet rollerini de öğrenmeye başlarlar (Dökmen, 2006). Bu nedenle bir toplumda kadın ve erkeklerin toplumsal hayata katılım biçimi, oranı, görünürlüğü ve temsil biçimi büyük ölçüde o toplumda geçerli olan toplumsal cinsiyet algısından etkilenir (Ökten, 2009).

Toplumsal cinsiyet kavramı; toplumun gelenek ve görenekleri, yaşadığı coğrafi bölge, yönetim şekli, bireye verilen değer gibi birçok etken tarafından belirlenmekte ve bireyleri yaşamlarının her döneminde farklı şekillerde etkilemektedir. Fırsatları kullanmada, kaynakların ayrılmasında ve kullanımında, hizmetlere erişimde bireyin cinsiyeti nedeniyle ayrımcılık yapılabilmekte (Çabuk Kaya, 2013), bu ayrımcılık eğitim alma, sağlık ve hukuk süreçlerinden yararlanma, iş ve meslek seçimi gibi farklı alanlarda ortaya çıkmaktadır.

Birleşmiş Milletler tarafından insan hakları kapsamında ele alınan toplumsal cinsiyet eşitliği ise tüm insanların potansiyellerini geliştirmelerini ve kalıplaşmış yargılara dayatılan herhangi bir sınırlama olmaksızın özgür seçimler yapmalarını ifade etmektedir. Demokratik toplumların temel ilkesi kadınlar ve erkekler arasındaki eşitliktir (Çabuk Kaya, 2013).

İnsani Gelişme Endeksi'ndeki (İGE) üç temel boyut, uzun ve sağlıklı bir yaşam, bilgiye erişim ve insana yakışır yaşam koşulları olarak sıralanmaktadır. Bilgiye erişim, 25 yaş ve üzerindeki eğitim görebildikleri süreyle ve okula başlangıç yaşındaki çocuklar için beklenen okula devam süresiyle değerlendirilmektedir (İGE,2013). Bilgiye erişim diğer bir ifade ile eğitim alma hakkıdır. Eğitim hakkından kadın ve erkeklerin eşit olarak yararlanmasının ön koşulu ise toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasıdır (Eğitim Reformu Girişimi, 2008). 2010 Türkiye Binyıl Kalkınma Hedefleri (BKH) Raporunda Türkiye'de ilköğretim düzeyinde cinsiyet eşitsizliğinin ortadan kaldırılması hedefine ulaşılmasına karşın orta öğretimde eğitime devam etmeyen kız çocuklarının oranının kayda değer olduğu belirtilmiştir. Raporda, özellikle coğrafi, sosyal ve toplumsal cinsiyet farklılıklarıyla ilgili mevcut yapısal eşitsizliklerin BKH'lerine ulaşılması önündeki engeller olduğuna işaret edilmiştir. Raporda, Ülkemizde cinsiyet eşitliğini teşvik etmek ve kadının güçlendirilmesini sağlamak konularına özel önem verilmesi gerektiğine dikkat çekilmiş, bu konudaki en önemli boşluğun kadının karar alma süreçlerine ve iş gücü piyasasına katılımı olduğu vurgulanmıştır (United Nations Development Programme, 2014).

Toplumsal cinsiyet rolleri temelde ailede öğrenilmekte ve okul ortamında pekiştirilmektedir. Çocuklar ders kitapları, sınıf içi uygulamalar ve öğretmen tutumları aracılığı ile toplumsal kalıp yargılara uygun davranışları öğrenmektedirler (SEÇBİR, 2012). Ders kitaplarının incelendiği çalışmalar, bu kitaplarının cinsiyete duyarlı olarak hazırlanmasında eksiklikler olduğuna dikkati çekmekte, kitaplarda resmedilen kadın ve erkeklerin meslek seçimlerine yansıyan kalıp yargılara da ışık tutmaktadır (Aykaç, 2012; Esen ve Bağlı, 2002; Kırbaoğlu Kılıç ve Eyüp; 2011; Özkan, 2013; Yorgancı, 2008). Bu çalışmalarda kız çocukların genellikle ev içi alanlarda, ev işi yaparken resmedildiği, mesleklerde kadın-erkek figürlerinin kullanımında farklılaşmalar olduğu görülmektedir. Gümüšoğlu (2008) ise Cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze ders kitaplarında kadın ve erkeğin resmedilişindeki değişime dikkat çekmiştir. Bununla birlikte sadece ders kitapları değil toplumsal cinsiyete yönelik kalıplaşmış

yargılar yazılı ve görsel medya aracılığı ile de iletilmektedir. Yapılan çalışmalarda kadın magazin dergilerinde ideal kadın kimliğinin, giysi ve kozmetik reklamları, diyetler, fiziksel egzersiz alternatifleri yoluyla zayıf ve güzel kadın bedenlerine bir vurgu yapılarak sunulduğu (Furat ve Altunsu Sönmez, 2013), kadının sahip olduğu çekicilik, incelik, güzellik vb. özelliklerle ilişkili olarak reklamlarda daha önde yer aldığı (Özdemir, 2010) tespit edilmiştir.

Okul öncesi dönemden itibaren başlayan meslek seçimi sürecinde çocuklar aile üyelerinin, yakın çevrelerinde yaşayan sevdikleri büyüklerin, öğretmenlerinin, arkadaşlarının, izledikleri filmlerdeki kahramanların, medyada öne çıkan ünlü kişilerin etkisinde kalarak meslekleri araştırmaya ve mesleklerin kendilerine uygunluğunu test etmeye başlarlar. Bu süreci etkileyen faktörler arasında bireyin ilgileri, yetenekleri ve mesleki değerleri, anne-baba ve öğretmenlerin görüşleri, mesleklere atfedilen toplumsal değerler, bireye sunulan eğitim olanakları, okul başarısı ve toplumdaki istihdam politikaları bulunmaktadır. Tüm bu faktörleri etkileyen temel faktörün ise toplumsal cinsiyet olduğu düşünülmektedir (Tarhan, Çetin-Gündüz, Kılıç, 2014).

Büyüme ve sosyalleşme sürecinde kız çocuklarına daha çok sosyal beceriler ve konuşma becerileri ile fiziksel olarak çekici olma, ev sorumluluğu gibi özellikler öğretilirken, erkek çocuklarına teknik beceri, otoriterlik, fiziksel güce verilen önem öğretilmekte, bu durum, cinsiyetle cinsiyete özgü olduğu düşünülen mesleklere uygun nitelikler, beğeniler ve beklentilere güçlü bir eğilim yaratmaktadır (Ersöz,1997).

Cinsiyet, cinsiyet rolleri ve cinsiyetçi kalıp yargılar kariyer seçeneklerinin sınırlanması bakımından önemli etkenler arasındadır. Geleneksel olarak kız çocuklarının edilgen, besleyici, duyarlı, duygusal olması ve ev içi etkinliklere yönelmesi istenmekte, sözel alanlarda başarılı olabilecekleri, matematik ve mühendislik alanlarında ise başarılı olamayacakları düşünülmektedir. Bununla birlikte erkek çocukların atılgan, yarışmacı, başat olması ve ev dışındaki etkinliklere yönelmesi istenmekte, sözel ve sanatsal alanlara yönelmeleri teşvik edilmemektedir (Özyürek, 2013). Ayrıca ataerkil anlayışa göre spor, erkeğin atletik yapısı ile bütünleştirilmekte, erkeğe özgü bir etkinlik olarak görülmekte, böylece kadın ve erkeğin spora katılımları ve spor deneyimleri farklılaşmaktadır. Erkek çocuklarının gelişebilmeleri için spora katılımları aileler tarafından desteklenirken, kız çocukları bedenlerini korumaları ve kadınsı özelliklerini kaybetmemeleri için özellikle kuvvet gerektiren ağır yarışma sporlarından uzak tutulmaktadır (Koca, 2006).

Çocuk yetiştirme tutumlarından sanata ve spora yönlendirmeye kadar etkileri olan toplumsal cinsiyet eşitsizliği istihdam sürecinde de önemlidir. Türkiye’de kadın istihdamı, Avrupa Birliği ülkeleri ile karşılaştırıldığında, oldukça düşüktür (Parlaktuna, 2010). Tüm meslekler ve mesleklerdeki düzeyler kadın ve erkeklere açık gibi görünmekle birlikte gerçekte durum farklıdır. Toplumsal cinsiyet rolleri kadın ve erkeklere yönelik tutumları etkiler, seçebilecekleri meslekleri sınırlar ve çok az sayıda kadının güç, liderlik ve prestij sahibi olacağı meslekleri seçmesine yol açar (Purvis, 1987). Bu durum kadınların kendi düzeylerindeki erkeklere oranla daha az maddi kaynaklara, sosyal statüye, güce ve kendini gerçekleştirme fırsatına sahip olmalarına neden olmakta (Ulusoy, 1999) toplumsal cinsiyet eşitsizliği yeniden yeniden üretilmektedir. Çalışma yaşamına katılan kadınlar ise ev içinde aileleri için yaptıkları işlerin sorumluluklarını taşımaya devam ettikleri için, belli mesleklerle yoğunlaşmakta, iş yaşamında eğitim ve ilerleme olanakları kısıtlanmakta, düşük statülü ve ücretli işlerde çalışmaktadırlar (Özçatal, 2011). Ülkelerin ekonomik, sosyal ve kültürel yapılarının gelişimiyle doğrudan ilişkili olan cinsiyete dayalı mesleki ayrımcılık konusu, ülkenin yetersiz ekonomik ve sosyo-kültürel yapısından kaynaklanan sorunların bir yansımasıdır. Dolayısıyla cinsiyete dayalı mesleki ayrımcılık konusu ile ilgili sorunlara getirilecek çözüm önerileri sadece kadına yönelik

istihdam politikalarının geliştirilmesi ile değil bunları dolaylı olarak etkileyen diğer politikaların geliştirilmesine de bağlıdır.

Ülkemizde meslek seçimi ve cinsiyete ilişkin yapılmış farklı çalışmalara rastlanmaktadır (Güldü ve Ersoy-Kart, 2009; Öngen ve Aytaç, 2013; Özkişi, 2012; Sarı, 2011; Turan, Öztürk, Kaya, Atabek-Aştı, 2011; Vefikuluçay, Zeyneloğlu, Eroğlu ve Taşkın, 2007). Örneğin kadınların siyasette istenilen düzeylere gelemediği (Güldü ve Ersoy-Kart, 2009), cinsiyet temelli farklılık örüntülerinin kadınların plastik sanatlar alanında profesyonel düzeyde kariyer sahibi olmalarını kısıtlayıcı ve cesaret kırıcı yönde ilerlediği (Ulusoy, 1999), buna karşılık sağlık sektörünün giderek kadınlara özgü bir sektör haline gelmeye başladığı (Urhan ve Etiler, 2011) bulgular arasındadır.

Yurt dışında yapılan çalışmalarda da benzer bulgulara rastlanmaktadır. Aziz ve Kamal (2012) Pakistanlı ergenlerin mesleki beklentilerine ilişkin yaptıkları araştırmada kızlar ve erkekler arasında anlamlı farklar bulmuşlardır. Erkeklerin meslek seçimine ilişkin beklentileri mühendislik, askerlik, pilotluk vb. iken, kızlar sağlık, edebiyat ve psikoloji gibi alanları istemektedirler.

Ülkemizde çocukların meslek seçimlerine temel oluşturacak cinsiyet kalıp yargılarını belirlemeye dönük ölçme araçları bulunmaktadır. Çocukların cinsiyet özelliklerine ilişkin kalıp yargılarını ölçmek amacıyla Williams ve Benett'in geliştirip Best ve ark. (1977) tarafından son şekli verilen "Cinsiyet Kalıp Yargıları Ölçeği" Türkçe'ye Şirvanlı-Özen (1992) tarafından uyarlanmıştır. Ölçek cinsiyetlere özgü kalıp yargıları ifade eden sıfatların 32 küçük öykü içinde ve kadın/erkek silüet resimleri eşliğinde çocuklara uygulanmasından oluşur (Kahraman ve Başal, 2011). Eren tarafından geliştirilen Cinsiyet Roller Kalıp Yargı Ölçeği ev içi işleri, ilgi alanları, meslekler, oyunlar ve oyuncularla ilgili aktiviteleri ifade eden 44 maddelerden oluşmaktadır. Deneklere her bir maddedeki rollerin daha çok kadınlara mı, erkeklere mi ait olduğu sorulmaktadır. Diğer bir ölçek cinsiyet özellikleri kalıp yargı ölçeğidir. Ölçek kadınlara özgü 10 madde ve erkeklere özgü 10 madde olmak üzere toplam 20 özellikten oluşur. Her özelliğin yanında çocukların test alma ve anlama becerilerine uygun, o özelliği açıklayıcı kısa öyküler yer almakta, deneklerden o özelliğin kendi inançlarına göre kadın mı, erkek mi özelliği olduğunu belirtmeleri istenmektedir (Baran,1995). Taylor (2004) tarafından geliştirilen Toplumsal Cinsiyetin Değişmezliği Ölçeği (Taylor, 2004) Zembat ve Keleş tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçek 3-7 yaş grubu çocukları üzerinde geliştirilmiş ve uyarlanmıştır (Zembat ve Keleş, 2012). Bu ölçekler grup ve bireysel olarak uygulanmakla birlikte özellikle bireysel uygulamaları çok zaman almaktadır. Zeyneloğlu ve Terzioğlu (2011) tarafından geliştirilen Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği, Arıcı (2011) tarafından uyarlanan Toplumsal Cinsiyet Oluşum Ölçeği ile Altınova ve Duyan (2013) tarafından geliştirilen Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği (2013) ise yetişkin bireylerin tutumlarını belirlemeye yöneliktir. Ülkemizde toplumsal cinsiyet kalıp yargılarını/ algılarını belirlemeye yönelik olarak uyarlanan ya da geliştirilen ölçeklerin bir bölümünün yetişkinler için olması, çocuklar için olanların ise özellikle bireysel uygulamalarda zaman alıcı olması bu çalışmada yeni bir tutum ölçeği geliştirilmesinin çıkış noktası olmuştur. Ayrıca ölçekler kalıp yargıları belirlemeye yöneliktir, oysa kalıp yargılara temel teşkil eden tutumların öncelikli olarak belirlenmesi gerekli görülmüştür.

Güçlü kalıp yargıların söz konusu olduğu kategorilerden birisinin de cinsiyet (Dökmen, 2006) olduğu düşünüldüğünde, meslek seçiminde önemli bir yere sahip olan cinsiyetin meslek seçimlerini daraltmaması (Özyürek, 2013) ,aksine toplumsal cinsiyete yönelik kalıp yargıların ve bunların oluşturduğu engellerin farkına varılması, engelleri aşma sürecinde öğrencilerin tutumlarının bilinmesi önemlidir.

Tutumların çocukluk yıllarında oluşmaya başlaması (Güney, 2012; Kağıtçıbaşı, 1999; Tavşancıl; 2002), cinsiyet kalıp yargılarının zaman içerisinde değişime dirençli olması (Güney, 2012; Dökmen, 2006) ayrıca sosyal deneyimlerin de tutumların şekillenmesinde önemli bir yerinin bulunması (Aranson, Wilson ve Akert, 2012) bu çalışmada hedef kitle olarak ilkökul dördüncü sınıf öğrencilerinin seçiminde etkili olmuştur. İlkokul dördüncü sınıfta okuyan öğrencilerin meslek seçimi konusunda toplumsal cinsiyet kalıp yargılarına sahip olup olmadıkları ve tutumlarının yönünü belirlemek amacıyla söz konusu ölçek geliştirilmiştir. Ölçek aracılığı ile çocukların tutumlarının belirlenmesi ve planlanacak eğitim çalışmaları ile bu tutumların olumlu yönde değiştirilmesi amaçlanmaktadır. Aynı zamanda dördüncü sınıftan sonra öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkarabilmek, farklı meslek alanları konusunda bilgi sahibi olmalarını sağlamak amacı ile müfredatta seçmeli dersler bulunmaktadır. Bu çalışmanın diğer bir amacı da öğrencilerin ders seçimlerini yaparken bilinçli olmalarını ve toplumsal kalıp yargılardan uzak seçimler yapabilmelerini sağlamaktır.

Bu bilgiler ışığında “Toplumsal Cinsiyete Dayalı Meslek Seçimlerine Yönelik Tutum Ölçeğinin (TCDSYTO)” alan yazına zenginlik katacağı düşünülmektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Çalışma Grubu

Bu araştırma kapsamında Ankara İli merkez ilçelerinde farklı sosyo ekonomik düzeyde bulunan beş ilkökulda dördüncü sınıfta okuyan 628 öğrenciye ulaşılmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin bulunduğu okullar, maksimum çeşitlilik örnekleme ile seçilmiştir. Rastgele doldurulduğu tespit edilen ya da boş bırakılan formlar çıkarıldıktan sonra 452 formun değerlendirmesi yapılmıştır. Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin 225’i (%49.8) kız, 227’si (%50.2) erkektir. Katılımcıların 388’i (%85.8) devlet okullarında, 64’ü (%14.2) özel okulda eğitim almaktadır.

2.2. İşlem

Ölçeğin geliştirilme sürecine alan yazın taraması ile başlanmıştır. Ardından dört kişilik bir uzman grubu ile birlikte dördüncü sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyete dayalı tutumlarını ortaya koyduğu düşünülen maddeler yazılmıştır. Yazılan maddelerden bağımsız olarak Ankara’daki farklı sosyo ekonomik düzeydeki ilkökul dördüncü sınıf öğrencilerin den “İleride hangi mesleği ya da meslekleri seçmek istersiniz? Bu mesleği seçmeyi hayal ederken etkilendiğiniz kişiler var mı?, Hayal ettiğiniz mesleğin size uygun olduğuna nasıl karar verdiniz? Hangi meslekleri kadınlar yapamaz? Neden? Hangi meslekleri erkekler yapamaz? Neden?” Sorularını kapsayan birer kompozisyon yazmaları istenmiştir.

Literatür taraması ve kompozisyon sonuçları doğrultusunda oluşturulan taslak form alan uzmanlarına sunularak görüşleri alınmış ve ölçek maddelerinin son şekli verilmiştir. Taslak formu öğrencilere sınıf ortamında, araştırmacılar ve sınıf öğretmenleri tarafından, bir ders saatinde uygulanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği açılımlayıcı faktör analizi ile (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile test edilmiştir.

3. BULGULAR

3.1. Toplumsal Cinsiyete Dayalı Meslek Seçimlerine Yönelik Tutum Ölçeğinin (TCDSYTO) Geçerlik Çalışmaları

Ölçeğin geçerliği yapı ve kapsam geçerliği açısından incelenmiştir. Literatür taraması ve kompozisyon sonuçları doğrultusunda 38 maddelik bir taslak form oluşturulmuştur. Hazırlanan taslak form okul öncesi, çocuk gelişimi, PDR alanlarından beş kişiden oluşan bir uzman grubu tarafından dil ve kapsam açısından incelenmiştir. 38 maddeden oluşan taslak formda

uzmanların yüzde 90-100 oranında uygun olduğunu belirttiği maddeler kullanılmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda yeniden düzenlenen form 23 maddeden oluşmuştur. Bu maddelerin yedi tanesi ters maddedir. Böylece ölçekte yer alan maddelerin kapsam geçerliği sağlanmıştır.

Öğrencilere uygulanmasının ardından yapılan analiz sonucunda 9 maddelik ve iki faktörlü bir ölçek yapısı ortaya çıkmıştır. “tamamen katılıyorum”, “karasızım”, “hiç katılmıyorum” seçeneklerinden oluşan 3'lü Likert tipi ölçekten alınabilecek en yüksek puan birinci faktör için 15, en düşük puan ise 5'tir. İkinci faktör için ise en yüksek puan 12, en düşük puan ise 4'tür. Birinci faktör kadınların belirli bir mesleği seçebilmesine ilişkin olumsuz tutumu belirlemektedir ve bu faktörden alınan yüksek puanlar olumsuz tutuma işaret etmektedir. Diğer bir ifade ile ölçekte birinci faktörden alınan yüksek puan ilkökul 4.sınıf öğrencilerinin bazı mesleklerin kadınlar tarafından yapılamayacağına ilişkin tutumlara sahip olduklarını ortaya koymaktadır. İkinci faktörde yer alan maddeler ise ters maddelerden oluşmaktadır ve kadınların bir meslek sahibi olmasına ilişkin olumsuz tutuma işaret etmektedir.

Ölçek değerlendirmesi yapılırken “tamamen katılıyorum” 3 puan, “karasızım” 2 puan ve “hiç katılmıyorum” 1 puan alacaktır. Ters maddeler puanlanırken “tamamen katılıyorum” 1 puan, “karasızım” 2 puan ve “hiç katılmıyorum” 3 puan alacaktır.

Ölçeğin deneme formunda yer alan 23 maddenin yapı geçerliği AFA ile incelenerek faktör yapısı belirlenmiştir. Analizlerde varimax döndürme tekniği kullanılmıştır. Verilerin faktör analizine uygunluğunu belirleyen Kaiser-Mayer-Olkin değeri .87 (>.60), bulunurken, Barlett Sphericity testi $\chi^2=2038.71$ ($p < .001$) olarak elde edilmiştir. Daha sonra madde analizi uygulanarak madde toplam test korelasyonları incelenmiştir. Faktör analizi sırasında yapılan temel bileşenler analizi sonucunda yük değeri .40 dan aşağıda olan maddeler elenmiştir (Büyüköztürk, 2007). Sonuçta öz değeri 1'den büyük olan 4 faktörlü bir yapıya ulaşılmıştır. Temel bileşenler analizi sonucunda varyansın %58.35'ini açıklayan bir yapıya ulaşılmıştır. Ancak bazı maddelerin bu faktörlerde birbirine yakın yük değerlerine sahip olduğu görülmüştür ve aynı zamanda isimlendirmede de zorluk yaşanmıştır. Bu nedenle diğer faktörlerde de yüksek faktör yük değerine sahip olan ve isimlendirilemeyen maddeler çıkarılarak 9 maddelik iki faktörlü bir yapıya ulaşılmıştır. Birinci faktör “kadınların meslek seçimine yönelik tutum”, ikinci faktör ise “kadınların meslek sahibi olmasına yönelik tutum” şeklinde isimlendirilmiştir. Tablo 1'de 2 faktörlü yapıyı gösteren temel bileşenler analizi verilmiştir.

Tablo 1: TCDMSYTÖ Temel Bileşenler Analizi Sonucunda Elde Edilen 2 Faktörün Özdeğer ve Açıklanan Varyansa Katkıları

Faktör	Öz Değer	Açıklanan Varyans (%)	Toplam Varyans (%)
1	2.337	26.32	26.32
2	2.11	23.45	49.77

Temel bileşenler analizi sonucunda dokuz maddelik iki faktörlü yapının toplam varyansın %49.77'sini açıkladığı görülmüştür. Ölçeğin Faktör Analizi Sonuçları ve hesaplanan madde toplam korelasyonları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: TCDMYTÖ'nün Faktör Analizi Sonuçları ve Madde Toplam Korelasyonları

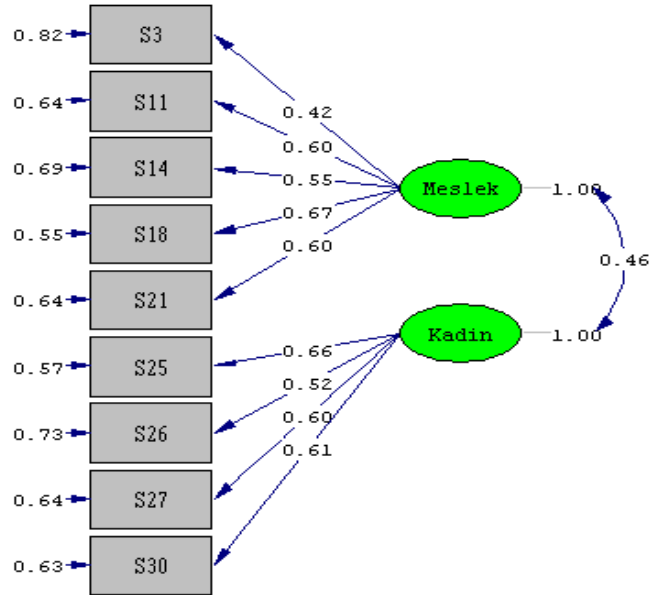
Madde No	Faktör Ortak Varyansı	Faktör Yük Değeri	Döndürme Sonrası Faktör Yük Değeri	Madde Toplam Korelasyon Değeri
M3 (Araba tamirciliği boyacılık gibi meslekler sadece erkeklere uygundur)	.42	.42	.64	.38*
M11(Kadınlar bir ülkeyi yönetemez)	.44	.62	.63	.46*
M14 (Postacıların kadın olması beni rahatsız eder)	.46	.59	.67	.47*
M18 (Kadınların belediye başkanı olmasına şaşırım)	.52	.64	.70	.52*
M21 (Kadınlar uçak kullanamaz)	.50	.62	.69	.50*
M6 (Kadınların meslek sahibi olması hoşuma gider)	.50	.62	.66	.48*
M10 (Kız çocuklarının meslek sahibi olması gelecekları için önemlidir)	.59	.62	.76	.46*
M22 (Aileler kız çocuklarının meslek sahibi olmasını desteklemelidir)	.58	.52	.77	.51*
M19 (Kadınların meslek sahibi olması gerektiğini düşünüyorum)	.47	.59	.64	.45*

* $p < .01$

3.2. Doğrulayıcı Faktör Analizi

TCDMSYTÖ'nün iki faktörlü yapısı açıklayıcı faktör analizi ile belirlendikten sonra, iki faktörlü yapıyı destekleyebilmek amacıyla doğrulayıcı (confirmatory) faktör analizi yapılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizine ilişkin her bir maddenin örtük değişkeni (kadınların meslek seçimlerine yönelik tutum ve kadınların meslek sahibi olmasına yönelik tutum) açıklamadaki etkisi (standardize çözümleme değeri) ve t değerleri Şekil 1 ve Şekil 2 de verilmiştir.

27

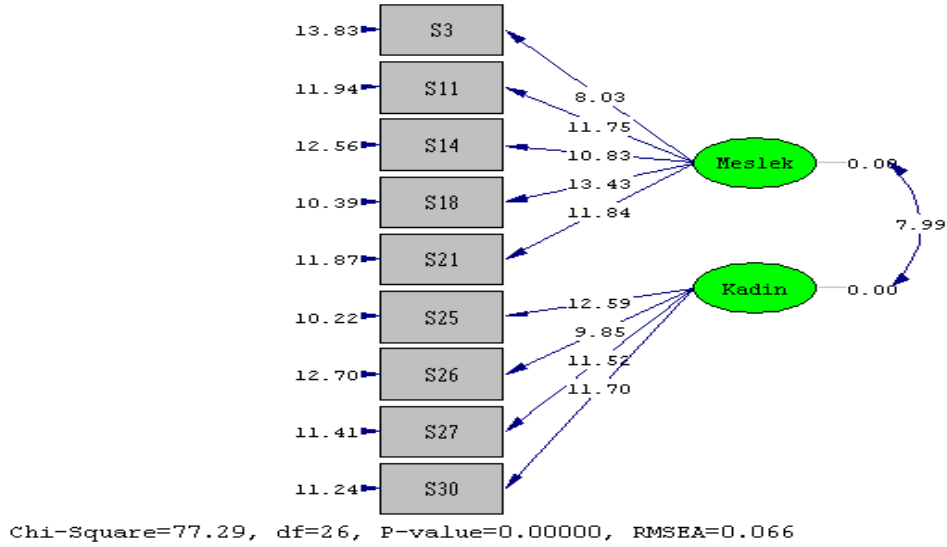

Chi-Square=77.29, df=26, P-value=0.00000, RMSEA=0.066

Şekil 1: Doğrulayıcı Faktör Analizine İlişkin Standardize Çözümleme Değeri

Şekil 1'de görüldüğü gibi standardize edilmiş katsayı değeri .42 ile .67 arasında değişmektedir. Bu değerlerin .30 dan büyük olması ilgili maddelerin geçerli değişkenleri açıklamada yeterli olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2007). Standardize çözümleme

değerinin anlamlı olup olmadığını belirlemek için hesaplanan t değerleri 8.03 ile 12.59 arasında değişmektedir (Şekil 2). Bu değerler $p < .01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Şekil 2: Doğrulayıcı Faktör Analizine İlişkin Standardize Çözümleme Değeri

Yapılan doğrulayıcı faktör analizinde ölçeğin iyilik uyum değerleri x^2/sd : 2.97, RMR= 0.03, SRMR=, 0.05, GFI=0.96, AGFI= 0.94, CFI=0.96, IFI= 0.96, RFI= 0.91, RMSEA=0.066 olarak elde edilmiştir. Bu değerlerin ölçek için yeterli olduğu gözlenmektedir (Sümer, 2000; Klem, 2000).

28

3.3. TCDMSYTÖ'nün Madde Analizi

%27'lik üst-alt gruplara ilişkin t değerleri hesaplanarak geliştirilen ölçek üzerinde madde analizi yapılmıştır. Ölçekte %27'lik alt ve üst değerler için hesaplanan t değerleri tüm maddeler için $p < .01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Tablo 3: TCDMSYTÖ'nün Madde Analizi %27'lik Üst ve Alt Gruplar İçin t Değerleri

Madde No	N	\bar{X}	Ss	t (Üst-Alt %27)	p
M3	Üst	1.93	.90	10.05	.000
	Alt	2.84	.43		
M11	Üst	1.11	.35	12.05	
	Alt	2.11	.84		
M14	Üst	1.11	.31	13.98	
	Alt	2.23	.83		
M18	Üst	1.16	.48	16.03	
	Alt	2.43	.72		
M21	Üst	1.14	.39	16.35	
	Alt	2.43	.78		
M6	Üst	1.07	.26	8.79	
	Alt	1.70	.73		
M10	Üst	1.34	.65	2.83	
	Alt	1.59	.75		
M22	Üst	1.20	.52	5.61	
	Alt	1.66	.76		
M19	Üst	1.12	.37	8.45	
	Alt	1.75	.72		

3.4. Ölçeğin Güvenirliği

TCDMSYTÖ'nün birinci faktör için Cronbah alpha güvenirlik katsayısı .71, ikinci faktör için .69 olarak hesaplanmıştır. Bu değerler bir ölçeğin güvenirliliği için yeterli değerlerdir (Kayış, 2005). Aynı zamanda Tablo 3 incelendiğinde ölçekte %27'lik alt ve üst değerler için hesaplanan t değerlerinin tüm maddeler için $p < .01$ düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir. Elde edilen bulgular TCDMSYTÖ'nün dördüncü sınıf öğrencilerinin tutumlarını belirlemede güvenilir bir şekilde kullanılabileceğini göstermektedir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyete dayalı meslek seçimlerine yönelik tutumlarını belirleyebilmek amacıyla bir ölçme aracı geliştirilmesi amaçlanmıştır. "Toplumsal Cinsiyete Dayalı Meslek Seçimlerine Yönelik Tutum Ölçeği" toplam dokuz maddeden oluşmaktadır ve iki faktörlü bir yapıya sahiptir. Faktörlerden ilki beş maddeden oluşmakta ve kadınların meslek seçimine ilişkin olumsuz tutuma işaret etmekte, ikincisi ise dört maddeden oluşmakta ve kadınların meslek sahibi olmasına ilişkin olumsuz tutuma yönelik bilgi vermektedir. Ölçekte dördüncü sınıf öğrencilerinin öncelikli olarak kadınların belirli meslekleri seçebilmesi ve meslek sahibi olabilmesine ilişkin olumsuz tutumlarına yoğunlaştığı için, ölçekte yüksek puanlar olumsuz tutumun varlığına işaret edecek şekilde puanlanmıştır. Ölçeğin kapsam geçerliği uzman görüşüne başvurularak sağlanırken (Büyüköztürk, 2007), yapı geçerliği açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi ile sağlanmıştır. Temel bileşenler analizi sonucunda dokuz maddelik iki faktörlü yapının toplam varyansın %49,77'sini açıkladığı görülmüştür. Ölçeğin iyilik uyum değerleri (goodness of fit statistics) iki faktörlü yapıyı doğrular niteliktedir. Değerler gözden geçirildiğinde RMR= 0.028, GFI=0.96, AGFI= 0.94, CFI=0.96, RMSEA=0.066'dır. GFI ve AGFI'nin .90' dan büyük olması kabul edilebilir bir uyum iyiliği değerine işaret ederken, .95'den büyük olması ise iyi bir uyum değerinin göstergesidir- (Hooper, Coughlan ve Mullen, 2008; Akt.Şimşek, 2007). CFI değerinin 1'e yaklaşması ile modelin daha iyi bir uyum verdiği kabul edilir (Sümer, 2000). RMSEA değerinde .08 ve altındaki değerler kabul edilebilir bir değer olarak görülür (Sümer, 2000; Thompson, 2007). Ölçeğe ilişkin uyum değerlerinin kabul edilebilir değerler içerisinde yer aldığı görülmektedir. Ölçekte %27'lik alt ve üst değerler için hesaplanan t değerleri tüm maddeler için $p < .01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. t değerinin anlamlı çıkması, ölçekte yer alan faktör yapılarının, ölçülmesi amaçlanan özellikler için kullanılabileceğini göstermektedir. Aynı zamanda ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı birinci faktör için .71, ikinci faktör için .69 bulunmuştur. Ölçeğin güvenirlik katsayıları orta düzeyde bir güvenirliğe işaret etse de yeterli düzeyde bulunmuştur. Ölçeğe ilişkin elde edilen veriler tutum ölçeğinin dördüncü sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyete dayalı meslek seçimlerine yönelik olumsuz tutumlarını belirlemede geçerli ve güvenilir olduğunu göstermektedir.

Sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde, TCDMSYTÖ ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin kadınların meslek seçimi ve meslek sahibi olmasına ilişkin olumsuz tutumlarını belirlemede geçerli ve güvenilir bir araç olarak görülebilir. Bununla birlikte çalışmanın Ankara il merkezinde ve dördüncü sınıf öğrencileri ile yapılmış olması bir sınırlılık olarak görülmektedir. Daha sonraki çalışmaların farklı örneklem ve yaş gruplarında gerçekleştirilmesi önerilmektedir. Aynı zamanda bu ölçme aracı dördüncü sınıf öğrencilerinin kadınların meslek seçimi ve meslek sahibi olmasına ilişkin olumsuz tutumları üzerinden hareket ederek oluşturulmuştur. Daha kapsamlı bir çalışmada, sadece kadınlara yönelik değil erkeklere yönelik toplumsal cinsiyete dayalı olumsuz tutumlara da yer verilmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Altınova, H.H. ve Duyan, V. (2013). Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*. 24(2), 9-22.
- Aranson, E., Wilson, T.D. ve Akert, R.M. (2012). *Sosyal Psikoloji*, Ankara: Kaknüs Yayınları.
- Aricı, F. (2011). *Üniversite Öğrencilerinde Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Algılar ve Psikolojik İyi Oluş*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Aykaç, N. (2012). Evaluation of Life Sciences And Social Sciences Course Book in Term of Societal Sexuality. H.Ü. Journal of Education. 43, 50-61.
- Aziz, S. ve Kamal, A. (2012). Gender Role Attitudes and Occupational Aspirations of Pakistani Adolescents. *FWU Journal of Social Sciences*. 6(1), 89.
- Büyükoztürk, Ş. (2007). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi* (8. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Baran, G. (1995). *Ankara'da Bulunan Çocuk Yuvalarında Kalan 7-11 Yaş Grubu Çocuklarda Cinsiyet Roller ve Cinsiyet Özellikleri Kalıp Yargılarının Gelişimi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Çabuk Kaya, N. (2013). Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitliği ve eğitim - kizlarinegitimi.meb.gov.tr/files/img/toplum_cinsiyet_ve_egitim.pdf (Erişim Tarihi: 2014, 20 Ağustos).
- Dökmen, Z.Y. (2006) Toplumsal Cinsiyet. Sosyal ve Politik Açıklamalar. (2. Basım). Ankara: Sistem Yayıncılık.
- ERG (2008). Eğitimde ve Eğitimle Toplumsal Cinsiyet Eşitliği. Eğitim Reformu Girişimi. erg.sabanciuniv.edu (Erişim Tarihi:2014, 20 Kasım).
- Esen, Y. ve Bağlı, Ö.T. (2002). İlköğretim Ders Kitaplarında Kadın ve Erkek Resimlerine İlişkin Bir İnceleme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35, 143-154.
- Ersöz, A.G. (1997). Cinsiyet Rollerine ilişkin Beklenti, Tutum, Davranışlar ve Eşler Arası Sorumluluk Paylaşımı (Kamu'da Çalışan Yönetici Kadınlar Örneği), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- Furat, M. ve Altunsu Sönmez, Ö. (2013). Women's Magazines, Gender Ideology and Female Identity. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, 8, 156-173.
- Güney, S. (2012). *Sosyal Psikoloji* (2. Basım).Ankara: NOBEL Yayınevi.
- Güldü, Ö. ve Ersoy-Kart-M. (2009). Toplumsal Cinsiyet Roller ve Siyasal Tutumlar. Sosyal Psikolojik Bir Değerlendirme. *Ankara Üniversitesi EBF Dergisi*, 64(3), 97-116.
- Gümüşoğlu, F. (2008). Ders Kitaplarında Toplumsal Cinsiyet. *Toplum ve Demokrasi*, 2(4), 39-50.
- Hooper, D., Coughlan, J. ve Mullen, M.R. (2008). Structural Equation Modelling: Guidelines for Determining Model Fit. *Journal of Business Research Methods*, 6, 53-60.
- İGR (2013). İnsani Gelişme Raporu. <http://www.tr.undp.org/content/dam/turkey/docs/Publications/hdr/T%C3%BCrkiye%20De%C4%9Feri.pdf>. (Erişim Tarihi: 2015, 13 Şubat).
- Kayış, A. (2005). Güvenirlik Analizleri. (içinde). Şeref Kalaycı (eds)., *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri* (sf, 405). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

- Kağıtçıbaşı, Ç. (1999) *Yeni İnsan ve İnsanlar*. (10. Basım). İstanbul: Evrim Yayıncılık.
- Kırbaçoğlu Kılıç, L. ve Eyüp, B. (2011) İlköğretim Türkçe Ders Kitaplarında Ortaya Çıkan Toplumsal Cinsiyet Rollerine Üzerine Bir İnceleme, *ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 2(3); 129-148.
- Klem, L. (2000). *Structural Equation Modeling*. (In L.G. Grim & P.R. Yarnold, Eds), Reading and understanding more multivariate statistics (p.227-259). Washington D.C.: American Psychological Association.
- Koca, C. (2006). Beden Eğitimi ve Spor Alanında Toplumsal Cinsiyet İlişkileri. *Spor Bilimleri Dergisi (Hacettepe J. of Sport Sciences)*. 17 (2), 81-99.
- Marshall, G. (1999). *Sosyoloji Sözlüğü*, (Çev. Osman Akınhay, Derya Kömürçü). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Öngen, B. ve Aytaç, S. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve Yaşam Değerleri İlişkisi. *Sosyoloji Konferansları*, 48, 1-18.
- Ökten, Ş. (2009). Toplumsal Cinsiyet ve İktidar : Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin Toplumsal Cinsiyet Düzeni . *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 2 (8), (302-312).
- Özçatal, E.Ö. (2011). Ataerkillik, Toplumsal Cinsiyet ve Kadının Çalışma Yaşamına Katılımı. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 1(1), 21-39.
- Özkan, R. (2013). İlköğretim Ders Kitaplarında Kadın Figürü, *The Journal of Academic Social Science Studies*. 6(5), 617-631.
- Özyürek, R. (2013). Kariyer ve Psikolojik Danışmanlığın Kuramları. Çocuk ve Ergenler İçin Kariyer Rehberliği Uygulamaları. Ankara:Nobel Yayınevi.
- Parlaktuna, İ. (2010). Türkiye’de Cinsiyete Dayalı Mesleki Ayrımcılığın Analizi. *Ege Akademik Bakış*. 10 (4), 1217 – 1230.
- Purvis,C.R.C. (1987). The effect of Gender-Role Stereotyping On The Career Aspirations and Expectations Of Pre-Adolescent Children of High Intellectual Ability.(unpublished master thesis). Alberta University.
- Sarı, Ö. (2011). Toplumsal Cinsiyet ve Mesleki Rol İlişkisi: Hemşirelik Bölümünde Okuyan Erkek Öğrenciler Örneği. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2), 493-504.
- SEÇBİR (2012). Ders kitaplarında toplumsal cinsiyet: iyileşmeler, problemler, çözüm önerileri. İstanbul bilgi üniversitesi sosyoloji bölümü. www.secbir.org. (Erişim Tarihi: 2014, 20 Ağustos).
- Sümer, N. (2000). Yapısal Eşitlik Modelleri: Temel Kavramlar ve Örnek Uygulamalar [Structural Equation Models: Basic Principles And Sample Applications]. *Turkish Psychological Articles*, 3(6), 49–74.
- Şimşek, Ö.F. (2007). Yapısal Eşitlik Modellerine Giriş: Temel İlkeler ve LISREL Uygulamaları. Ankara: Ekinoks Yayınları.
- Tarhan,S. Çetin –Gündüz,H., Kılıç, Z. (2014). Cinsiyet Kalıp Yargılarının Aşılmasında Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetleri. S. Doğan (Edt.) Benim Madam Curie’m Eğitici El Kitabı. Ankara: MG Yapım, Ajans, Halkla İlişkiler. d284f45nftgze.cloudfront.net/.../madam_curieM_kitapcik_web_V2.pdf (Erişim Tarihi: 2014, 20 Kasım).

- Thompson, B. (2000). Ten Commandments of Structural Equation Modeling. In L.G. Grim ve P.R. Yarnold (Eds.), *Reading and understanding more multivariate statistics* (pp.261-283). Washington D.C.: American Psychological Association.
- Turan, N., Öztürk, A., Kaya, H. ve Atabek-Aştı, T. (2011). Toplumsal Cinsiyet ve Hemşirelik, *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 4(1), 165-173.
- UNDP (2014). Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı.
http://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/ourwork/democraticgovernance/in_depth/WomenEmpowermentandGenderEquality.html. (Erişim Tarihi: 2015, 13 Şubat).
- Urhan, B. ve Etiler, N. (2011). Sağlık Sektöründe Kadın Emeğinin Toplumsal Cinsiyet Açısından Analizi. *Çalışma ve Toplum*. 2, 191-216.
- Ulusoy, D. (1999). Plastik Sanatlarda Toplumsal Cinsiyet. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi. 16(2), 47-73.
- Yorgancı, F. (2008) İlköğretim Ders Kitaplarında Toplumsal Cinsiyet Rollerinin İnşası, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Afyon.
- Vefikuluçay, D., Zeyneloğlu, S., Eroğlu, K., Taşkın, L. (2007). Kafkas Üniveristesesi son sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açıları. *Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 26-38.
- WHO (2014). World Health Organisation. <http://www.who.int/gender/whatisgender/en/>. (Erişim Tarihi: 2014, 12 Eylül).
- Zembat, R, Keleş, S. (2012). Erken çocuklukta Toplumsal Cinsiyet Değişmezlik Ölçeği'nin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 9(1).
- Zeyneloğlu, S. ve Terzioğlu, F. (2011). Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Psikometrik Özellikleri, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H.U. Journal of Education)*. 40:409-420.

SUMMARY

Gender roles indicate behaviors, activities and features for man and woman which are found acceptable by society (WHO, 2014). Children learn gender roles after they labeled girl or boy (Dökmen, 2006). Therefore, the form of representation, rate and visibility of participation into the social life for man and woman are affected from active gender roles in the society (Ökten, 2009). The main three dimensions in the Human Development Index (2013) are long and healthy life, access to information and suitable life conditions for humans. Access to information is the education right. The precondition to benefit education right is to provide the gender equality (ERG, 2008).

Gender roles are learned in the family and reinforced at the school. Children learn suitable behaviors according to gender stereotypes by course books, classroom practices, and teacher attitudes (SEÇBİR, 2012). Beginning from the early childhood period, individual interests, skills and professional values, opinions of parents and teachers, social values attributed to the professions, training opportunities offered to individuals, academic achievement and employment policy of the society have taken place as the factors that affect career choice process (Tarhan, Çetin-Gündüz, Kılıç, 2014).

Traditionally, being passive, nutritious, sensitive, emotional and active in home activities are expected from girls whereas being active, competitive, leader, and active in the social life are expected from boys. Moreover, in traditional viewpoint, it is believed for girls they cannot be successful at mathematic and engineering fields whereas it vice versa for boys. On the opposite, girls are encouraged for social and art sciences whereas boys are not (Özyürek, 2013). Gender inequality is also important in the employment field. The woman employment rate is quite low when it is compared to European Union counties (Parlaktuna, 2010). Gender roles affect the attitudes towards man and woman, limit the professions to choose. Because of the gender roles, very few women can reach the professions that provide them power, leader position and prestige (Purvis, 1987). That situation cause for woman to come up with very little financial sources, social status, power and self-actualization compared the man in their own level (Ulusoy, 1999).

Regarding the importance of the gender equality, the aim of this study was to develop an attitude scale towards gender-based career choices for 4th grade primary school students. For the beginning, 628 students have been reached, and then missing data were excluded. After the missing data were excluded, the sample of the study consisted of 452 4th grade students. The participants of the study were 225 girls (%49.8) and 227 boys (%50.2) at different primary schools in Ankara. For the content validity studies, the 38-item scale was submitted to five experts from Departments of Psychological Counseling and Guidance, Department of Child Development, Division of Preschool Education. In the light of expert views, the scale was revised. Firstly, exploratory factor analysis was conducted. Analyses were made using SPSS. According to results, KMO value was found as .87 and significance level (p) of Barlett's test was found as .001. This means that the data are suitable for the Principal Components Analysis. After the Principal Component Analysis, results indicated that there were nine items with two dimensions: The first dimension is assessment of negative attitudes towards women's choosing particular profession and the second dimension is negative attitudes towards women to have a career. Of the %49.77 of the variance is explained by the scale. Items of the scale are prepared in the three point Likert's type scale as "strongly agree (3)", not sure(2) "strongly disagree" (1). In order to test the model which was obtained through EFA, a confirmatory factor analysis was conducted. The results of CFA indicated that the model was well fit to the data (χ^2/sd : 2.97, RMR= 0.028, GFI=0.96, AGFI= 0.94, CFI=0.96, RMSEA=0.07). The Cronbach's alpha coefficients of factors are found as .71 for the first factor and .69 for the second factor. Overall findings demonstrated that the ATGCCS is valid and reliable instrument and it can be used in order to assess gender-based career attitudes of 4th grade students.